

DJURENS VÄRLD

Svenska Djurskyddsföreningens medlemstidning | Nr 2 2023

Katthemmen
de hemlösas livlina

Kalvar och mjölk
det säger forskningen

När pengarna tryter
hur drabbas djuren?

Näktergal

Oansenlig till utseendet men den speciella sången sticker ut. Ölands landskapsdjur låter högt: ett rytmiskt knäppande och kastanjettliknande smattrande blandat med flöjttoner och visslingar. Näktergalens sång hör man oftast sent på kvällen och natten.

Näktergalen finns i hela södra Sverige, upp till Mälardalen och sparsamt utmed Norrlandskusten till Västerbotten. Den har en lång och kraftig näbb och den övre fjäderdräkten är gråbrun medan undersidan är gråvit. Honan och hanen är lika till utseendet. De trivs bäst i lövskog eller täta buskage, där den kan sitta dold. Det kan därför vara svårt att få syn på en näktergal. Häckningen sker längs sjöstränder, dammar, vattendrag och i bryn mot öppna landskap.

I augusti flyttar näktergalen till Afrika via Egypten strax norr om ekvatorn. De stannar ett par månader och flyger sedan vidare till sydöstra Afrika där de stannar tills det är dags att flyga tillbaka till

Sverige i maj. En näktergal som fötts i Sverige på sommaren ska redan i augusti klara en resa på över 900 mil. De flyger på nätterna, cirka 40 mil, och vilar och äter upp sig på dagarna. Det är en farofylld resa som tar flera månader.

Man räknar med att det finns cirka 50 000 par i Sverige. Det finns misstankar om att antalet reproduktiva individer minskar; de senaste 30 åren med 30-70 procent. Arten bedöms ändå som livskraftig av SLU Artdatabanken. ■

Fakta näktergal (*Luscinia luscinia*)

Ordning:	Tättingar
Familj:	Flugsnappare
Storlek:	17-18 cm lång, vingspann 24-27 cm
Vikt:	Ca 30 gram
Högsta kända ålder:	8-9 år
Föda:	Insekter, maskar, spindlar och bär

Källor: Naturhistoriska riksmuseet, fageln.se, SLU Artdatabanken.

Innehåll

- 04 Aktuellt på djurskyddsfronten
- 06 Reportage – Solgläntans katthem
- 10 Forskning – Mjölkgiva till kalv
- 12 Reportage – Allt dyrare att ha djur
- 16 SDF tipsar – Välj rätt fästingmedel
- 17 Gåvotack
- 18 Barnens sida – Kaniner och hund
- 19 Korsord
- 20 På spaning i naturen – Spillkråka

Bli medlem

Ett medlemskap i Svenska Djurskyddsföreningen innebär att du är en röst för djuren.

Medlemsavgift för 2023: 200 kronor.

Ungdom t.o.m. 18 år: 100 kronor.

Årsbetalande juridisk person: 1 500 kronor.

Stödjande medlem: 100 kronor.

**Betalning sker till plusgirokonto 55 99 85-7
märk betalningen med namn och adress.**

Djurens Värld nr 2 2023

Medlemstidning för Svenska Djurskyddsföreningen. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Lillemor Wodmar

Redaktör

Louise Cederlöf

Formgivning

Stjärntryck, Stockholm

E-post

djurensvarld@djurskydd.org

Kommunikationsstrategi

JCW Hållbar Kommunikation

Redaktionskommitté

Louise Cederlöf
Niklas Lundberg
Lillemor Wodmar

Tryckeri

Stjärntryck, Stockholm

ISSN

0291-1545

Omslagsfoto

Mostphotos

Foto

Mostphotos om inget annat anges.

Gösta Bengtsson in memoriam

Vet. med. dr. professor emeritus Gösta Bengtsson, under många år Svenska Djurskyddsföreningens ordförande, har för alltid lämnat oss.

Veterinär kandidat 1955, veterinär 1958, vet. med. dr. 1963, doc. 1964. Professor i husdjurs-hygien vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, 1979 – 1994. Gösta var inte bara en mycket kunnig veterinär väl insatt i alla djurskyddsproblem utan även en skicklig ordförande med förmåga att lyssna och ta in olika synpunkter som ledde fram till många kloka beslut till djurens och föreningens bästa. Hans engagemang och agerande medförde att djurskydd skrevs in i utbildningsplanen för veterinärstudenter på SLU.

Som veterinär med djupa kunskaper i biologi, sjukdomslära och medicin hade Gösta förutsättningar att fullgöra sin funktion som djurskyddsexpert och förutom ordförande i SDF verkade han som advisory director i World Society for the Protection of Animals, WSPA, 1983 – 1989 och som director 1990. Under delar av 1980- och 1990-talen var han även ledamot i WSPA Europe advisory group, ledamot i WSPA advisory panel och ledamot i WSPA executive committee. Han var president i Nordiska djurskyddsrådet 1994 – 1996 och ledamot i Kungliga skogs- och lantbruksakademien, KSLA, sedan 1981. Djurförsök engagerade också och Gösta var ledamot i djurskyddsförsöksetiska nämnden i Uppsala 1979 – 1982 och 1989 – 1994 och under åren 1983 – 1988 var han nämndens vice ordförande.

Gösta Bengtsson bidrog till att göra djurskydd respekterat såväl nationellt som internationellt och vi tackar honom varmt för allt han utträttat i sitt arbete för djurens skydd och värn. ■

Lillemor Wodmar
Ordförande SDF

Djurens Värld trycks på miljövänligt papper.

Kontakta Svenska Djurskyddsföreningen

Besöksadress:

Sandsborgsvägen 55,
122 33 Enskede

Expeditionstid, måndag – torsdag: 09.00-15.00.

Lunchstängt: 11.30-12.30.

Expeditionstid, fredag: 09.00-13.00.

Telefon: 08-783 03 68

Hemsida: www.djurskydd.org

E-post: info@djurskydd.org

Engelsk bulldog är en av raserna som ofta får problem med andningen.

Uppslutning för sundare hundavel

Under två dagar i mars möttes 50 deltagare från tio länder i Norge för att samtala om framtidens hundavel och hur den kan bli sundare. Svenska Djurskyddsföreningen var på plats under symposiet som arrangerades av Dyrebeskyttelsen Norge (The Norwegian Society for Protection of Animals).

Hundavel som syftar mot ett extremt utseende, som hos de kortnosade raserna engelsk bulldog, fransk bulldog och mops, innebär ofta stort lidande för djuren. De kortnosade raserna drabbas ofta av andningsproblem, så kallat BOAS, vilket står för Brachycephalic Obstructive Airway Syndrome. Hundarna kan ha besvär med andningen även under normala vardagsaktiviteter och inte sällan krävs kirurgi för att underlätta andningen. Utöver andningsbesvär ses en rad olika hälsoproblem som är direkt kopplade till det extrema utseendet. De kan till exempel ha problem med hud- och öroninfektioner, ögonskador, tandsjukdomar och svårigheter att röra sig normalt, liksom ha svårt att para sig och att valpa utan kejsarsnitt.

Vid tvådagarsymposiet i Norge deltog veterinärer, genetiker, jurister, etologer och djursjukskötare med ett gemensamt mål: att vända utvecklingen som orsakats av hundra års inavel och stängda avelsböcker, till en sundare hundavel baserad på vetenskap där hälsa går före utseende.

– Alla hundar som föds har rätt att förvänta sig ett liv utan medfött lidande. Problemen vi har med dessa raser idag är helt och hållet orsakat av människan och det är vårt ansvar att vända utvecklingen. Det finns goda möjligheter att skapa friskare raser utifrån de vi har idag har men det kommer sannolikt kräva att friska hundar med annat genetiskt material korsas in i de sjukaste raserna,

säger Linda Devine, veterinär och sakkunnig på Svenska Djurskyddsföreningen.

Många länder förändrar nu lagstiftningen för att komma till rätta med den extrema aveln. I Europa pågår flera rättsfall mot individer, uppfödare, rasorganisationer och kennelklubbar. I Norge har avel av chavalier king charles spaniel förbjudits och förbud mot avel av engelsk bulldog är på väg att prövas i Norges högsta domstol. I Sverige ledde nyligen en anmälan av en engelsk bulldog-uppfödare till att djurägaren fick avelsförbud på tre av sina hundar.

– Jag tror vi kan förvänta oss att fler och fler raser förbjuds i Europa. Hälsoprogrammen som skulle leda till en sundare avel hos de mest extrema raserna har inte gett önskad effekt. Domarna på hundutställningarna premierar samma egenskaper som gör hundarna sjuka. Vi är många som vill vända denna trend och det pågår ett intensivt arbete runt om i Europa.

Linda Devine nämner insamling av hälsoinformation, certifiering för att få använda hundar i avel och möjlighet att korsa in friska raser i sjuka som några åtgärder. Utbildning av djurägare och förbud mot att använda extrema raser i reklam är andra områden som redan jobbas på.

– Det finns ett mycket stort engagemang för att hundarna ska ha rätt till ett långt liv utan lidande. Och som människans bästa vän är det inte något varje hund förtjänar? ■

Ny sakkunnig på SDF

Linda Devine är sedan mars 2023 ny sakkunnig på Svenska Djurskyddsföreningen. Som sakkunnig sitter hon med i olika arbetsgrupper, svarar på remisser och företräder föreningen i olika sammanhang.

Linda har arbetat som klinikveterinär och klinikchef under större delen av sitt yrkesliv. På klinik har hon förutom att ta emot egna patienter jobbat med utbildning av personal och utveckling av klinikerna. Detta är något hon kommer fortsätta med vid sidan av sin halvtidstjänst på Svenska Djurskyddsföreningen. Linda bor på Södermalm i Stockholm tillsammans med sin familj som också inkluderar två råttor. Att arbeta med djurskyddsfrågor tycker hon är viktigt framför allt för att djuren inte kan tala för sig själva.

– Många av de djurskyddsproblem vi har idag är skapade av människan, då är det vår skyldighet att ta ansvar

och försöka lösa dem på bästa sätt. Till synes små detaljer kan göra oerhört stor skillnad för djuren, säger Linda.

Några av de områden Linda vill fördjupa sig i är djurskyddet kring uppfödningen av matfisk, hur vi kan

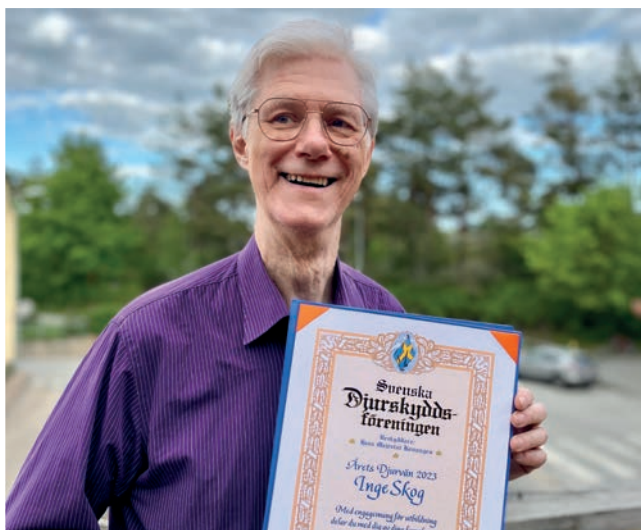
Linda Devine är ny sakkunnig på SDF. Här med en av sina råttor.

förbättra för lantbruksdjuren och lösningar kring extrem husdjursavel. Extra varmt om hjärtat ligger arbetet med hemlösa katter. Linda är en av grundarna till katthemmet Kattstallet i Stockholm och hon har länge arbetat med katthemmen i Storstockholm.

– Jag var med och omplacerade min första hemlösa katt när jag var barn. Det var mitt i vintern och jag var rädd att katten skulle frysa ihjäl innan vi kunde hjälpa den. Som tur var lyckades vi snabbt ta hand om den och sedan omplacera katten till en ny kärleksfull familj. ■

Årets djurvän 2023

Inge Skog, ledamot av Lunds djurförsöksetiska nämnd, har tilldelats priset som Årets djurvän av Svenska Djurskyddsföreningen. Prisutdelningen gick av stapeln på SDFs årsmöte den 25 maj 2023 i Stockholm.

Inge Skog vid mottagandet av priset som Årets djurvän 2023.

”Med engagemang för utbildning delar du med dig av dina kunskaper inom ett komplext område.” Så lyder styrelsens motivering. Inge Skog har varit engagerad

i djurskyddsfrågor under många år, inte minst frågan om djurförsök. I över 30 år har han varit ledamot i Lunds djurförsöksetiska nämnd som djurskyddsrepresentant. Den akademiska bakgrunden som forskare och universitetslärare menar han har varit en stor fördel i arbetet att förbättra villkoren för djuren som används i forskningssyfte, där det gäller att överbrygga klyftan mellan forskarnas värld och den etiska bedömningen. Att få pris som Årets djurvän beskriver han som ”chockande och hedrande”.

– Det är jätteroligt att djurförsöken uppmärksammas, det gör de alldeles för lite och sällan. Tyvärr görs det väldigt många onödiga försök i Sverige, mycket är dålig forskning vilket resulterar i dåliga resultat. Massor av djur dör i onödan på grund av det.

Att i nämnden stoppa djurförsök är nästan omöjligt, berättar Inge. Det är oftast för sent när det väl hamnar på nämndens bord. Åtgärderna måste sättas in långt tidigare.

– Det är något landets djurskydd- och djurrättsorganisationer borde göra gemensam sak av. Men vi kan i nämnden göra det betydligt bättre för djuren, det är åtminstone något. Jag vill också tillägga att det över tid har skett en förbättring när det gäller forskarnas förståelse för djurens situation.

Hur ser du på framtiden när det gäller djurförsök?

– Det utvecklas fantastiska djurfria alternativ men staten och det allmänna måste ge mycket mer pengar till detta. Det är skamligt lite som satsas på det. ■

Övergiven och oönskad

– då finns katthemmen

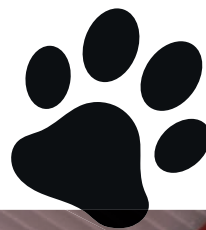

Foto: Solgläntan

Katter som dumpas och hittas avmagrade utomhus. Katter som lämnas ensamma för att ägaren hamnat på sjukhus, i fängelse eller blivit avhyst från sin bostad. Katter som har hem men utsätts för misskötsel. Skälen till att myndigheterna griper in och omhändertar ett djur är många. Men vart tar de vägen? I Stockholms län har idag ett flertal djurhem särskilda avtal med länsstyrelsen att ta hand om katter som behöver tillfälliga eller nya hem. Vi besökte ett av dem som funnits längst: Vallentuna kattcenter – Solgläntan.

Text: Louise Cederlöf

Lantligt beläget några mil från Stockholms innerstad finns Solgläntan. Från början ett pensionat för katter och andra smådjur. Sedan 1992 är det ett renodlat katthem där ägaren och grundaren Lena Engen fortfarande driver pensionatsverksamhet men också tar emot katter som är hemlösa eller har omhändertagits av myndigheter. Den stora röda byggnaden är modern och väl utrustad; här finns en liten butik med recep-

tion, karantänavdelning, veterinärmottagningsrum och flera olika rum som katterna bor i. Vissa av rummen har inredda burar där max fem katter får vistas i varje, andra rum saknar burar och är luftigt inredda med klätterställningar, kojor och ligghyllor. Till varje rum finns en uterastgård. Genom omplaceringsverksamheten får 100-300 katter nya hem varje år.

Solgläntan har tillstånd att hålla totalt 85 katter, och

förutom Lena Engen jobbar här två djurskötare samt även Lenas dotter Caroline. Den dagen Djurens Värld kommer på besök finns tio katter på pensionatvistelse och ett tjugotal omhändertagna katter för omplacering. Bland annat en långhårig raskatt som kom hit för några veckor sedan då ägaren blivit avhyst från sin bostad av Kronofogden. Katten blev då ett ärende för länsstyrelsen och placerades på Solgläntan. Än har inte ägaren hört av sig och velat ha sin katt tillbaka. Snart kommer den att skrivas över på Solgläntan och arbetet med att hitta ett nytt hem kan påbörjas.

– Förut hade vi drop in och folk fick komma hit och titta på katterna, men i samband med pandemin började vi använda ett formulär på hemsidan där man får svara på en mängd frågor. Till exempel: Hur bor du? Har du råd att ta katten till veterinär? Har du någon back up, som kan passa katten om du reser bort? Utifrån svaren tänker vi ut vilken katt vi tror kan passa, och så får den som är intresserad komma och träffa just den katten, säger Lena Engen som även är sjuksköterska och hoppade in som vaccinatör under coronapandemin.

Att driva katthem är hårt jobb. Det är mycket som ska skötas och ekonomin är ofta ansträngd. Pandemin gjorde inte saken lättare då i princip alla pensionatgäster försvann. Tidigare fanns en veterinär på halvtid men nu finns veterinär på plats en dag varannan eller var tredje vecka. Solgläntan lever på donationer från privatpersoner och organisationer, en del företagssponsorer och en

liten dygnersättning från länsstyrelsen för de katter som kommer via dem. Adoptionskostnaden för en vuxen katt är 2500 kronor och för kattungar 3800 kronor. Mängdräbatt för den som tar två.

– Det täcker egentligen bara grunden, för kastrering, id-märkning, vaccination och avmaskning. Sen tillkommer personal- och driftskostnader. Vi hjälper till med en del privata omplaceringar också, då tar vi en förmedlingskostnad på 500 kronor, plus eventuella veterinärkostnader.

Lättast är att hitta hem åt kattungar. För äldre djur med mer skavanker kan det vara svårare. Ibland är katterna skygga och rädda, som Hjärd, Hjärtrud, Hjärda och Hjærtat. Fyra ungar som hittades utomhus av en privatperson strax innan jul. Nu är de åtta månader gamla och nykasttrade. När Lena öppnar grinden till buren och jag sjunker ner på knä med kameran framför mig smiter de snabbt undan och gömmer sig i ett hörn, tätt intill varandra.

– Det är en avvägningsfråga, berättar Lena, de här fyra kommer att vänja sig vid människor, de går att jobba med. De kommer finna sig väl till rätta i nya hem, och bäst är om där finns en annan tamkatt sedan tidigare.

Men om en hittekatt är alldeles förvildad, då kan det rent av vara ett brott mot djurskyddslagen att tvinga den att vara inspärrad i en bur och behöva möta människor som gör den skräckslagen. I vissa fall kan katten må så dåligt psykiskt att den klättrar på gallret och kanske

Foto: Solgläntan

Solgläntan driver även kattpensionat. Många kommer regelbundet och känner sig som hemma. Är det första gången kan det vara ovant för katten men efter ett tag brukar nyfikenheten ta över.

Foto: Solgläntan

Ibland kommer dräktiga katter in till Solgläntan. Strax före jul 2021 föddes dessa sex ungar på katthemmet.

» bajsar på sig bara av att höra människors röster. I sådana fall är det mer humant att låta katten somna, menar Lena Engen. Men alla katter ges en chans. Det är först om det panikslagna tillståndet håller i sig länge och man bedömer att det inte kommer att förändras som katten får somna in som sista utväg.

– Man ska inte döma ut dem direkt, men jag tycker man ser ganska fort om det kommer att fungera. Efter ett tag märker man oftast om katten går att rehabilitera eller inte.

En korthårig röd katt letar sig ut på den lilla rastgården. Han är vänlig och kelig och heter Vilde. Det är inte första gången Vilde är på Solgläntan, han kom hit för flera år sedan och togs då om hand av en äldre man. Nu har mannen dött och Vilde som hunnit bli 13 år ska få ett nytt hem. Han är i bra skick. Annars har många av katterna som kommer hit dåliga tänder, inte sällan orsakad av tandsjukdomen TR (FORL). Relativt vanligt är också att människor har allt för många katter, vilket leder till stora brister i tillsyn och omvårdnad. Lena har stött på många djursamlare, ibland har de haft upp till 50 katter

som konstant förökat sig.

– De som är i värst skick är de som bott i stora antal i en lägenhet, kanske tillsammans med en dement tant som ursprungligen velat väl men där det har gått över styr. Eller inte fått mat alls.

Många tar dåligt hand om sina djur, och katter har lägst status. Det kan vara att klorna vuxit runt hela tassens, eller att katten väger dubbelt så mycket som den borde göra.

Lena berättar om en äldre kvinna som de ”arbetade” med under lång tid. Solgläntan har genom åren tagit hand om cirka 200 katter från kvinnan, men det fanns ännu fler, som placerades på andra katthem.

– Hon blev dömd för djurplågeri sen. Hon älskade sina katter men de mådde väldigt dåligt. Hos en annan person hämtade vi ett 50-tal katter i ett litet hus, det fullkomligt vimlade av kattungar överallt. Då fick vi göra en stor ”drive”, vi hade inte plats utan fick dela ut dem till olika katthem.

Förhoppningsvis kan den nya lagen som infördes vid årsskiftet 2023 få effekt, om inte på djursamlarna

Foto: Louise Cedertöf

Tre av fyra kattungar som hittades utomhus av en privatperson. De är lite skygga när Djurens Värld kommer på besök men kommer att vänja sig vid människor.

så på antalet hemlösa katter. Men Lena Engen är lite oroad över att människor inte känner till att det numera är lag på att id-märka och registrera alla katter. Enligt Jordbruksverket har hittills bara var femte katt i Sverige registrerats.

– På sikt tror jag att det kommer göra skillnad, det finns bara bra saker med den här lagen. Obligatorisk märkning och registrering är den viktigaste frågan vi jobbat för sedan jag började med katter, säger Lena som även sitter i styrelsen för Djurhemsförbundet.

En av djurskötarna kommer in i köket där vi sitter. Hon har fått ett samtal från Anicura veterinärklinik angående en katt som behöver besöka en hjärtspecialist.

– De har fått ett återbud på fredag, det är lång väntetid annars på den undersökningen. Är det okej om jag kommer in och jobbar då?

– Ja, om du känner att du vill det? säger Lena.

– Absolut, jag gör det. För den här katten ska inte behöva vänta längre, säger djurskötaren.

Dags att runda av. Hur ser Lena på framtiden för Solgläntan? Tanken är att fortsätta utveckla verksamheten med de hemlösa katterna och pensionatet. Bland annat genom att hålla kurser.

– Vi har tillstånd från Jordbruksverket att anordna kurser i chipmärkning och har tagit emot en del studiebesök från djurgymnasier. Det vill vi gärna fortsätta med, säger Lena. ■

Om Solgläntan

En eller två katter? Det beror på katten. Kattungar förmedlas bara två och två, såvida det inte finns en katt i lämplig ålder sedan tidigare i hemmet. En äldre katt kan dock vilja bo som ensam katt, beroende på vad den är van vid.

Ute- eller innekatt? Det beror också på katten, och hur man bor. Bor man utan farliga vägar i närheten så kan katten vara ute, tycker Solgläntan. Ska den bara vara inomhus är det viktigt med miljöberikning, klösbrädor och att ha tillräckligt stora ytor.

Hittat en hemlös katt? Solgläntan får dagligen samtal om katter som till synes är utan hem. Innan en katt tas emot av Solgläntan ska den vara anmäld till polisen, och lappar ska vara uppsatta. Detta för att förhindra att man omplacerar en katt som faktiskt har ett hem.

Vill du hjälpa hemlösa katter och bli kattfadder? Läs mer på vallentunakattcenter.se

Foto: Solgläntan

Solgläntan har en veterinär som kommer några gånger i månaden. Här har katten Uffe undersökts inför ett hjärtultraljud.

Foto: Louise Cederlöf

Lena Engen har drivit katthemmet sedan 1992. Varje år får 100-300 katter nya hem genom omplaceringsverksamheten.

Kalvar mår bättre av mer mjölk

Mjölkraskalvar har enligt tradition tilldelats en restriktiv mjölmängd. Orsakerna till det är flera. Forskning på senare tid har dock visat att kalvarna gynnas av att få en större mängd mjölk. Men idag ger olika gårdar olika mycket. Vad är det som gör att vissa lantbrukare ger mindre och andra mer? Det har en grupp forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, undersökt i en studie som Svenska Djurskyddsföreningen varit med och finansierat.

Text: Louise Cederlöf

Foto: Jenny Sverrnås-Gilliner/SLU

Djurskyddslagen (§4) säger att djur ska ges tillräckligt med foder av god kvalitet, och att utfodringsrutiner ska anpassas efter djurets behov. I Jordbruksverkets föreskrifter specificeras inte hur många liter mjölk en kalv ska ha, däremot att den ska utfodras minst två gånger per dag.

Längre tillbaka fanns en rekommendation som gick under benämningen 2+2+2-regeln, vilket betyder att kalvar av mjölkkrastyp skulle utfordras med två liter tvåprocentig mjölk två gånger om dagen. I takt med att forskningen gått framåt har synen på lämplig mjölktilldelning förändrats och mängden mjölk ökat på. Vilken som är den vanligaste givan idag är egentligen ingen som vet, det råder stor variation mellan gårdarna och de studier som finns på området är gamla, men tre liter två gånger om dagen nämns som en relativt vanlig tilldelning. Sett ur kalvens perspektiv är det fortfarande att betrakta som lågt, berättar Catarina Svensson, veterinär och professor vid enheten för idisslarmedicin, SLU.

– Idag finns konsensus i forskarvärlden att tio liter eller mer är det som är biologiskt optimalt.

Om mjölkgivan fördelas på fler mål om dagen utspridda över en större del av dygnet skulle kalvarna kunna dricka mer mjölk. Att ge kalven mjölk tre gånger om dagen kan dock vara praktiskt svårt för många lantbrukare, i alla fall om mjölken administreras manuellt via napphink som verkar vara vanligare än automatiserade system. Det framkom i den kvalitativa studie som Catarina Svensson och medarbetarna Anna-Lena Hegrestad, Växa, och Jessica Lindblom, högskolan i Skövde och Uppsala universitet, genomförde under 2021. Sammanlagt deltog 40 personer bestående av mjölkproducenter, förmän och kalvskötare. I gruppintervjuerna fick deltagarna svara på nio frågor kring nuvarande, minsta, högsta och rekommenderade mjölk-giva till fyraveckors-kalvar.

– I diskussionerna framkom att man inte alltid reflekterat så mycket över vilken mängd man ger och ofta var nuvarande givan resultatet av en lång tradition. De som gav en högre giva uppgav att det ibland berodde på ”missar”, plötsligt hade kalvarna fått lite mer och man såg att det fungerade bra. Ibland har de fått förslag från produktionsrådgivare och veterinärer att ge mer och så har man börjat fundera. Andra deltagare uppgav att man hade testat sig fram eller ökat mjölktilldelningen för att få bättre hälsa och tillväxt på kalvarna eller utveckla gården.

Även om allt fler djurägare ser fördelarna med att ge kalvar mycket mjölk har rekommendationer om högre mjölktilldelning långt ifrån fått fullt genomslag. Det kan bero på att rådgivningen inte haft förståelse för hur komplext beslutet är för lantbrukarna och att det också handlar om att praktiskt få ihop livspusslet med ett liv utanför arbetet. Fler mål om dagen skulle kräva personal

på timmar utanför vanliga arbetstider, något som skulle bli väldigt kostsamt.

– Omsorgen om kalvarna genomsyrade lantbrukarnas berättelse men det som var intressant var att samma argument om djurens hälsa och välfärd fördes fram som förklaringar för båda aspekterna, det vill säga för både en hög och låg giva.

Fördelarna med att ge mer mjölk är flera. Det ger en högre tillväxt hos kalven som innebär ett försprång som de har med sig högre upp i ålder. Det har också visat sig att det påverkar organutvecklingen i juvret som leder till en högre mjölkproduktion senare i livet. Det finns även studier som visar att immunförsvaret gynnas av mycket mjölk vilket leder till att kalven håller sig friskare. Man får en robustare kalv helt enkelt. Därtill slipper kalvarna gå hungriga under långa perioder och får större utlopp för sitt sugbehov.

– I den andra vågskålen finns rädslan för att magarna inte ska klara en högre mjölmängd och att utvecklingen till idisslare ska gå långsammare.

Hur mycket en kalv skulle dricka om den själv får välja är inte helt lätt att svara på. En köttkraskalv, som går tillsammans med sin mamma, får på naturlig väg i sig allt från sju till drygt tio liter per dag. Men det är inte helt jämförbart då mjölkkor idag producerar

betydligt mer mjölk än vad en köttkrasko gör. Och de studier som undersökt samma sak på mjölkkraskalvar är gjorda med hjälp av automatiska utfodringsystem, så kallade kalvammor. Man har bland annat tittat på hur ofta de går och letar efter mat i kalvammen och använt ”förgäves besök till kalvammen” som ett uttryck för hunger.

– Utifrån det har man kommit fram till att tio liter och mer, är mer optimalt.

Catarina Svensson betonar balansakten som lantbrukarna står inför, och att förändring till en högre mjölk-giva måste få ta tid.

– För tjugo år sedan betraktades sex liter om dagen som högt, och fyra som normalt. Men idag är forskarsamhället överens om att mer mjölk är bra för kalvarnas välfärd.

Utifrån studiens resultat ger forskarna ett antal förslag till hur rådgivningen skulle kunna bidra till att fler kalvar får högre mjölktilldelning. Ett av förslagen är att inte prata om tio liter och mer i mjölktilldelning som ”hög giva”.

– Att i stället säga ”biologisk normal giva” om tio liter eller mer per dag skulle tydligare visa att dagens standardmängd om sex liter är att betrakta som lågt ur fysiologisk synpunkt, säger Catarina Svensson. ■

”
Idag är
forskar-samhället
överens om att mer
mjölk är bra för
kalvarnas välfärd.

Att ha sällskapsdjur är dyrt. Särskilt kännbart är det i svåra ekonomiska tider. Många djurägare är nu oroliga för att pengarna inte ska räcka till djurens alla behov.

När pengarna inte räcker till (djuren)

Det tuffa ekonomiska läget med snabbt skenande kostnader är kännbart för många djurägare. Många är oroliga för att pengarna inte ska räcka till sällskapsdjurens grundläggande behov i framtiden. Och hälften uppger att de kanske inte kan behålla sin katt eller hund av ekonomiska skäl. Det framgår i en undersökning som försäkringsbolaget Agria har gjort bland sina kunder. Men det finns sätt att minska utgifterna – utan att det drabbar djuren.

Text: Louise Cederlöf

Inflation och stigande priser på bland annat bränsle, el, råvaror och frakt påverkar även hund- och kattmaten. Enligt Matpriskollen.se har kategorin djurmat stigit med 18 procent på ett år, med en extrem topp under februari 2023 där ökningen var över fem procent jämfört med månaden innan. Därtill kommer ökade kostnader för veterinärbesök, försäkringar, kurser och dagisplatser. Kort sagt allt har blivit dyrare och för den som skaffade hund eller katt under pandemin och lever på marginalen är läget ansträngt. Det märks på flera sätt, bland annat hos de organisationer som omplacerar sällskapsdjur. Hundstallet i Stockholm har till exempel 20 procent fler hundar att omplacera idag än för två år sedan.

– Det är ingen tvekan om att vi ser tendenser till att folk lämnar ifrån sig hundar för att de inte har råd, sa Hundstallets verksamhetschef Per Leander i en intervju i Dagens Nyheter i mars 2023.

Några andra som märkt av att tiderna blivit svårare för djurägare är försäkringsbolaget Agria, som sedan en tid tillbaka noterat en påtaglig trend hos sina kunder.

– Vi ser väldigt tydligt att folk väljer betydligt enklare och billigare försäkringslösningar nu. Och det har gått fort, det är framför allt under de senaste tre månaderna som den här inbromsningen har skett, säger Patrik Olsson, affärsområdeschef sällskapsdjur.

Den snabba utvecklingen, framför allt på hundförsäkringar, fick Agria att genomföra en undersökning bland sina kunder. Detta eftersom man aldrig tidigare upplevt en liknande situation.

– Vi kände att vi behövde gå ut och prata med djurägarna, för att få reda på hur de ser på det ekonomiska läget och med allt som sker i omvärlden.

I undersökningen som gjordes i februari 2023 deltog 812 hund- och kattägare. Resultaten visar att höga veterinärkostnader är det som skapar störst oro; tre fjärdedelar skattar det högst på ”oroslistan”. Lika många upplever att det totalt sett blivit dyrare att ha djur och

90 procent att foder är den utgift som har ökat mest. Hälften av de tillfrågade säger att de kanske inte kommer kunna ha kvar sitt sällskapsdjur till följd av ökade kostnader, och av dem uppger 50 procent omplacering till ny familj eller vänner som den mest troliga lösningen. Bland hundägarna hamnar avlivning på andra plats, något som enligt Agria ska tolkas som att det är den sista utvägen.

– Att behöva ta bort sitt djur för att man inte har råd, det är mardrömmen. Det sitter långt inne, säger Patrik Olsson.

Än ser man inte att människor helt säger upp sina djurförsäkringar, man väljer som sagt hellre enklare och billigare villkor. Som en högre självrisk och lägre försäkringsbelopp, vilket får ner premien.

– Det innebär att man har en sämre täckning och kanske måste välja bort större och dyrare ingrepp hos »

Att behöva ta bort sitt djur för att man inte har råd, det är mardrömmen.

» veterinären men det är alltid bättre att ha en enklare försäkring än ingen alls. Att stå utan försäkring om det händer något är en katastrof. För katter är det den vanligaste avlivningsorsaken, att den saknar försäkring.

Även för hästägare är situationen bekymmersam. Ökade kostnader för el, foder och strömedel, som det dessutom råder brist på, är något som många av Svenska Ridsportförbundets medlemsföreningar tampas med, berättar förbundets ridskolerådgivare Anna Reilly. Därtill har priserna på spånpellets ökat eftersom dessa nu i högre grad används av hushåll och andra för uppvärmning.

– Till skillnad från andra idrotter kan vi i ridsporten inte stänga ner en lokal eller hålla verksamheten stängd någon dag i veckan för att få ner kostnaderna, hästar kräver ju god omvårdnad alla dagar året

om. Deras välfärd måste alltid komma först.

Svenska Ridskoleförbundet har på senare tid uppmanat sina föreningar att knyta kontakter med lokala bönder, dels för att bli av med sin gödsel, men också för att hålla nere priset på konstgödsel.

– Om bönderna använder gödsel från hästgårdar på sina åkrar bidrar det till att motverka den ökade prisbilden på konstgödsel, säger Anna Reilly.

Djurens välmående är

viktigt för de flesta djurägare. I Agrias undersökning uppgav till exempel 58 procent att de hellre drar ner på andra saker i hushållet än djurens kostnader, som att tumma på kvaliteten på foder.

– Man är väldigt tydlig med att djuren får kosta, många äter nog hellre sämre själv än ger sina djur ett dåligt foder. Men oron är påtaglig, säger Patrik Olsson.

Hund- och kattmat har ökat kraftigt i pris på senare tid. Enligt en undersökning av Matpriskollen.se har kategorin djurmat stigit med 18 procent på ett år.

Så vad kan man göra för att klara den ekonomiska krisen och skydda sitt djur? Vilka råd finns att ge? Patrik Olsson tipsar om att starta grupper i sociala medier för att samarbete kring större partier foderinköp och för att gå samman och lösa passningen på dagarna i stället för att lämna på dyra hunddagis.

– Genom att samarbeta kan man spara en hel del. Sen kanske man kan lära sig att klippa hunden själv? Om man står i begrepp att skaffa hund är det bra att veta att olika raser kostar olika mycket att försäkra. Det är till exempel billigare att försäkra en gråhund än en labrador, hos oss bär varje ras sin egen kostnad.

En annan sak som försäkringsbolagen kan hjälpa till med rör själva veterinärbesöket, alltså den del som oroar djurägare mest. Det kan skilja mycket i pris mellan olika djursjukhus och kliniker, vilket försäkringsbolagen kan ta fram uppgifter om. Dessutom erbjuder de flesta djurförsäkrare idag digital rådgivning. Hos Agria har man, oavsett omfattning på försäkring, fri tillgång till digitala veterinärbesök.

– Det är ett viktigt och gott råd: ta kontakt med oss först. Våra utbildade djursjukvårdare svarar på samtal dygnet runt, året om. De kan bedöma om man behö-

ver besöka en veterinär fysiskt eller om det räcker med ett digitalt besök hos våra veterinärer. Man kanske inte behöver åka in akut på en helg utan kan vänta till nästa vardag? Där finns stora pengar att spara, säger Patrik Olsson.

I stallet tipsar Anna Reilly om att släcka lampor, mocka snålt och räkna på foderstaterna så att man inte överutfodrar. Kanske kan man förlänga betessäsongen nu när sommaren närmar sig?

– Ett annat tips är att se till att ha en god dialog med sin foderleverantör inför sommarens skörd.

Under vintern gick Svenska Ridsportförbundet ut till sina föreningar med tips om hur man kan minska sin el- och energianvändning. Råden är samlade i checklistor och rör förutom belysning områden som uppvärmning, ventilation, kontorsutrustning och vattenförbrukning. Där tipsas bland annat om att bevattna ridbanor på kvälls- och nattid och att installera självstängande dörrar till uppvärmda utrymmen som exempelvis sadelkammare.

– Överlag är det viktigt att som hästägare tänka långsiktigt, säger Anna Reilly. ■

Ridsporten har också drabbats hårt av den ökade prisbilden. El, foder och strömedel är stora utgiftsposter. Svenska Ridsportförbundet har därför gått ut med en rad tips till sina medlemsföreningar om hur de ska klara krisen.

Skydda ditt djur mot fästingar

Att skydda sitt sällskapsdjur mot fästingar är en bra investering som gagnar både djur och människa. Men vilket medel ska man välja? Passar alla medel alla djur? [Djurens Värld](#) går igenom vilka alternativ som finns och i vilka situationer man ska vara vaksam.

Text: Louise Cederlöf

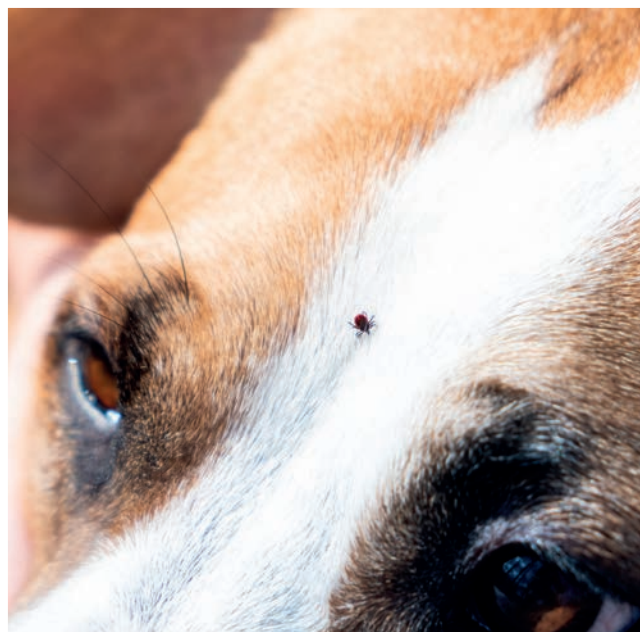
Fästingburna sjukdomar som anaplasma, borrelia och TBE kan göra både dig och ditt djur sjuka. TBE orsakar hjärninflammation och drabbar främst människor men förekommer även hos hundar. I takt med ett allt varmare klimat har fästingsäsongen blivit längre och man kan behöva behandla sitt djur redan tidigt på våren och långt in på hösten, beroende på var i landet man bor. I södra Sverige finns fästingar från februari till december.

Vilken typ av fästingmedel ska man då välja? Förutsättningar som tidigare sjukdomar/känslighet, vilken typ av päls hunden eller katten har och om det finns barn i hushållet spelar in i valet. Vissa medel tåls av hundar men inte av katter.

Halsband – Utsöndrar kontinuerligt den aktiva substansen och tas upp av huden. Om hunden badar utomhus måste halsbandet tas av eftersom det är giftigt för vattenlevande organismer. Undvik fästinghalsband om det finns andra djur i hemmet som kan bita på halsbandet och om där finns småbarn. Man bör heller inte sova i samma säng som ett djur med fästinghalsband. Vissa halsband för hund är giftiga för katter, om du har både katt och hund hemma måste hunden ha ett halsband som inte är giftigt för katter. Exempel på fästinghalsband: Scalibor (bara hund) och Seresto (hund och katt). Finns att köpa receptfritt och är verksamt i fem till åtta månader.

Spot on-lösning – Appliceras med engångspipett direkt på huden i nackskinet, cirka var fjärde vecka. Avstå från att bada/schamponera djuret de närmaste dagarna efter behandling. Barn ska inte sova eller leka med djur som nyligen fått spot-on-medel. Finns receptfritt, exempelvis: Bravecto (hund och katt), Frontline (hund och katt, Frontline finns även som spray där medlet fördelas i djurets päls) och Exspot (bara hund!). Exspot är mycket giftigt för katter, undvik därför att ge det till hund om katt finns i hemmet.

Tabletter – verkar förebyggande och ges i munnen i samband med mat. Har effekt i fyra till tolv veckor beroende på preparat. Ingen risk för att medlet tvättas bort vid bad men kan ge övergående biverkningar i form av trötthet och dålig mage. Tabletter mot fästingar är receptbelagda. Exempel: Bravecto (bara hund), Credelio (hund och katt) och Nexgard (bara hund).

Fästingmedel skyddar både dig och ditt djur. Men det är viktigt att välja rätt sort. Vissa medel är till exempel giftiga för katter och får bara användas på hundar.

Kom ihåg – Inget medel är hundra procentigt. Avlägsna fästingar så fort som möjligt, antingen med handen eller med pincett/plockare: fatta tag om fästingen så nära huden det går och dra rakt ut. Vissa fästingmedel kan ges till valpar och kattungar från åtta veckors ålder men ofta ska en viss kroppsvikt ha uppnåtts. Läs bipacksedeln! Uppsök veterinär om du misstänker att katten eller hunden fått en fästingburen sjukdom. Symptomen varierar men feber, slöhet, stelhet i kroppen och kramper kan vara tecken. ■

Gåvo-
givare

Varmt tack! alla gåvogivare

TILL MINNE AV

Alf Juhlin

Peter Kellerman Malmö

Birgitta BlombergRoland Burman, Agneta Haag, Söderköping
Roger och Anne-Christine
Thunqvist**Majvie Hvalgren**Marianne Johansson och
Barbro Hvalgren Varberg**Nathalie Sahlén**Marie Medin, Mikael Medin, Östersund
Veronica Medin, Josefine Medin**Nalle Rösell**

Paul Matell och Totte Lidingö

Sonia Lundgren

Grannarna Ludvika

Veronica KindholmGun, Björn och Elin, Stockholm
Louise och Johan med familjer

GÅVOR

Fri veterinärvård

Anita Pitkänen Örebro
Anna Därnemyr Trollhättan
Anna-Lena Johansson Östersund
Anna-Pia Kutzner Stockholm
Ann-Charlotte Olsson Kungsbacka
Anne-Britt Björklund Nordmaling
Carin Svanstedt Matfors
Elin Henricson Bromma
Else-Marie Ottosson Solna
Ethel Lundholm Stockholm
Eva Hammar Johanneshov
Geja Margaretha Beijar Gävle
Helén Lindholm Sollerön
Ingrid Gustafsson Uddevalla
Karin Cedervall Falun
Katarina Rosenek Järfälla
Lena Abramsson
Lena Nord Frösön
Marie Almving Kköld Töllsjö
Maud Skolin Ederin Väddö
Maud Westerlund Nilsson Arjeplog
Mona Sydow Bäckman Saltsjöbaden
Nesinet Gebremariam Solna
Ulla Illerås Skövde

Igelkottar

Maija-Leena Eloranta Vänge

Övriga gåvor

Anders Ahlquist Ystad
Anna Håkansson Bollnäs
Birgitta Jansson Södertälje
Connie Harrtoft Hjärp

Daniel Sandén Mjölby
Erik Lindholm Solna
Evi Espark Bagarmossen
Facebook Irland
Gunnel Petersson Rödeby
Jan Lindblad Österhaninge
Jan Sjöholm Kungsängen
Jenny Palmgren Värmdö
Katarina Bergstrand
Kristin Karlsson
Kristina Grönros Ekholm Saltsjö-Boo
Lena Hallberg Stockholm
Margareta Alén Södertälje
Marianne Löwstedt Mölnbo
Marija Nilsson Täby
Mark Hammarstedt Limhamn
Patrik Börs Dala-Järna
Payex Sverige (Fonus) Visby
Pennybridge Örebro
Rolf Holmstedt Dalby
Rose-Marie Nyqvist Bromma
Ros-Marie Ahlborg Älvsjö
Yvonne Sköld Hägersten

**Grattis på 70 årsdagen
Lisbet Romner**

Tina och Hans Belander Klågerup

Julias födelsedag

Tara Bellini Malmö

**Gåva i samband med
Svante och Gunilla Bergs
140-årsfirande till Ukraina**

Cecilia Stjernfelt Stockholm

Gunilla Hoffsten Öresundsbro
Inga Meskauskaite Öresundsbro
Jan Ygge Nacka
Maritha Lindstedt Öresundsbro
Solveig och Pelle Wessberg Hovås

För djuren i Ukraina

Anita Oskarsson Sandhult
Anna Bengtsson Södergren Eskilstuna
Ann-Christine Åwall Göteborg
Anne-Elise Söderlund Vingåker
Anneli Olivefalk Sjöbo
Birgit Fjellstedt Västervik
Britta Dahlquist Fristad
Claes Andersson Eskilstuna
Gunnar Andersson Falun
Håkan Dahlström
Jessica Råström Enköping
Lars Brandell Eskilstuna
Madeleine Hammarsten Halmstad
Maija-Leena Eloranta Vänge
Margareta Dax Norsborg
Oili Lohiniva Luleå
Per Inge Zetterberg Lidingö
Peter Karlsson Helsingborg
Rebecca Sjödal Falköping
Susanne Glimmerud Knivsta
Ulf Carlberg Djursholm
Victor Olsson
Wilhelm Tham Grythyttan

Glad Sommar

Akal, hunden och kaninerna

När Akal var fem år flyttade hon med sin familj till Sverige från USA. Det skulle bli en lång resa mot det helt okända nya livet, även om hennes mamma är svensk och hon varit på besök i Sverige innan. Det var viktigt för Akal att hela familjen skulle med på den långa färden, även hunden Frida.

Text: Beata Hansson

Nu har Akal bott på Gotland i två år och känner sig hemma i sitt nya land. Men när hon är ledsen är det fortfarande Frida hon går till. Frida har funnits hela Akals liv.

– Då klappar jag henne och hon slickar på mig och viftar på svansen. Efter en stund känns det alltid bättre.

Men djur är inte bara bra när man är ledsen, säger hon. Hon berättar om sina två kaniner Marshmallows och Puff, hur söta de var när de fick dem och hur tråkigt det var att de blev ovänner. När kaninerna var små bodde de tillsammans och var kompisar. Men när Puff blev sjuk och fick medicin blev de plötsligt osams och har sedan dess aldrig kunnat bli kompisar igen. Inte ens de vuxna förstår varför. Men båda två verkar trivas bra var för sig. Och det är huvudsaken, säger Akal.

– Varje kväll går jag, oftast tillsammans med pappa, en liten "Bunnypatrol", alltså en kaninkontroll runt huset. Vi ser efter hur de mår och så. Marshmallows tycker om sin nattbur som är lite varmare och tryggare för henne.

Under kaninkontrollrundan passar Akal också på att kela lite med Marshmallows som ibland tycker om det och ibland river Akal på armen. Börjar hon sprätta med benen så vet Akal att hon vill ner på marken igen.

– Puff tittar fram ibland, men håller sig helst för sig själv. Han gör sin egen grej.

Akal berättar om när Puff hittade en stor säck med morötter som familjen skulle använda till matlagning. Innan de upptäckt något hade han hittat säcken och ätit upp hälften av alla morötter.

– Puff tycker om att springa fritt. Men Frida får inte hitta honom när hon är ute. Då börjar hon skälla och skulle kunna jaga honom. Kaniner har dåliga

hjärtan, så jag vill inte att det ska hända. Men han är mycket större och tuffare än Marshmallows och vet att var han ska gömma sig för att vara i säkerhet. ■

Akal har en hund och två kaniner i huset på Gotland. Varje kväll går hon en "bunnypatrol", en kaninkontrollrunda, för att se att djuren mår bra.

Namn: Akal Fire
Ålder: 8 år
Bor: Gotland
Familj: Mamma Anna-Sara, pappa Manjot, lillasyster Karam
Husdjur: Amstaffen Frida 10 år, kaninerna Puff och Marshmallows som båda är två år

Vill du, som är högst 18 år, berätta om ditt husdjur i tidningen? Maila ett högupplöst foto på dig och ditt husdjur samt ditt telefonnummer till redaktionen för Djurens Värld: djurensvarld@djurskydd.org

	VISSA SÅNA KAN KOMMA UPP I ÖVER 65 KM I TIMMEN		OLYCKA I LUFTEN ELLER PÅ HAVET	SES UNDER KOPP	HYVENS	VILTSPÅR UNDER FÖDER-SÖKANDE						
	SÅN FÄRG HAR FÄLT-HAREN ÄRET RUNT					SKADE-INSEKT						
	UTGÅNG TILL FLYG-PLAN				ALASKA GRÄG-ANDEN							
	ÖRON-TOFS-DJUR		KRÅK-FÅGEL SVENSK LAG?									
	HAR MAN RUNT HUVET				KOL BEKYM-RAT							
	STRIDS-LYSTEN FÅGEL?	OVAL ODUG-LING	NOBILI-SERAD	KÖR SÅ DET RYKER?	HÖRS FRÅN HAGEN	ETT SÅNT VASSARE ÄR VISSA	FINE-MANG	STRYK-MÅTT TEXTTYP				
VERTIKAL							DAGORD-NING	PLACIDO ROCK MED HUVA				
VARENDA EN I DALLAS				BREDARE STRECKET BASTU						TRÄD OLJE-FRUKT		
ENKEL BÖNING		MENADE VARA STOLT				KAN DEP-PIG VARA UNDER		GRÄVA SNYGG SOMSNUT				
SOM HÖR DÅLIGT ELLER INGET						KONSTRU-ERADE TORN					SOM VILL VÄLLA SKADA	
			MR I SIMPSONS NATRIUM					LASER-DISC	OS-KOM-MITTEN IRIDIUM			
DJUR SOM SATT I HATT						FORMELLT UNDER-RÄTTADE						
ÖDLELIKNANDE GRODDJUR MED LÅNG STJÄRT OCH KORTA, SVAGA BEN										500		LEMUR-KRYSS 2023

Konstruktör: lena-holmlund.com

Rätt lösning till korsordet i nummer 1-2023:

DE FÄRGADE RUTORNA BILDAR ETT ORD = LÖSENORD

Skicka lösenordet till Svenska Djurskyddsföreningen,
Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede,
eller maila till redaktionen:
info@djurskydd.org

**TÄVLA
MED
OSS**

Senast 11 augusti 2023 vill vi ha ditt svar. Glöm inte att ange din postadress. Bland de rätta lösningarna dras en vinnare som får tre trisslotter hemskickade.

	DICKAVUDEN BYGGER LUFT TILL 7 M HÖGA STACKAR		H	KAN VI TA MOT VÄGG	S	REGBAGS-HINNAN	SES UNDER-DÄNG	A	BUR MÅNGEN MÅSK KUNDE SVÄLTEN FÅGEL FINNA I KLINGSKER					
	SVOR-DOM SOM ÅBBORJEL, GETING ELLER TJUV		T	LÄTTSK PINGSAM-HETER	T		I	N	G					
	Ä M N E		R	Ä	Ö	R	I	N	G					
	KAN VA KÄNSLIGT ELLER FAST		E	D	Ö	R	I	N	G					
	HÄST, NOS-HÖRNING OCH TRÄSK	OV-ILJA	A	GER BLUTRE-LYSNING	I	PÅGA UNDER-KÄNNA	S	K	E	BANGLA-PESH HYMN	B	D		
DÖNSKAD VÄTTIG-HET	H	A	R	F	Ä	T	T	K	O	R	N	P	Ä	K
UP-SÖNDRA FÖRSTÄR EJ DEN NOLL-STÄLLDA	O	G	R	Ä	S	E	U	R	O	MÅSK... SVART FÖR VIKINGSG... TELLAGS	S	T	O	
UT-SÖNDRA FÖRSTÄR EJ DEN NOLL-STÄLLDA	A	V	G	E	K	O	R	G	KURORT HEWTON	S	P	A	RADON VILDPÄPPEL-TRÄD	R
HAR SVIT LÄTE	D	TÄTOT FIENDE	S	T	A	D	G	I	S	S	L	A	N	
LURAR BAKOM ÖRON	J	O	T	A	KAN EKA BEHÖVA FÄRKA	Ö	S	A	S	KVIST WÄG	Y	M	P	HAR STRIK-IGA UNGKÄR
HAR SVIT LÄTE	U	V	L	A	R	V	A	S	K	STRÖM TITT I KYLLUS	E	L		
LURAR BAKOM ÖRON	R	Ä	V	A	R	A	Y	A	T	O	L	L	A	
TVÄNDAAD BULJÄSE JARKTISKA OCH SUBARKTISKA HAV	N	A	R	V	A	L	C	A	S	H	LEMUR-KRYSS 2023	X		

Konstruktör: lena-holmlund.com

Grattis Bengt Anderson i Upplands-Väsby som blev förra numrets korsordsvinnare.

Avsändare: Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede

PÅ SPANING I NATUREN

Spillkråkan – en mästerlig bobyggare

Denna fågel kallas ibland för en av våra största bostadsbyggare i skogen, skogens bästa vän, eller svartspett. Vad man än kallar den går den inte att ta mista på bland skogens alla fåglar. Den stora och svarta hackspetten - spillkråkan!

Text & foto: Göran Ekström

RA-TA-TA-TA-TA... Låter det typiskt starka och kulspruteliknande trummandet på våren. Ingen annan fågel än spillkråkan kan leverera en liknande två sekunder lång smatterrams då den genom sitt läte meddelar sin närvaro. Trots att den inte är direkt skygg för människor lever ändå vår största hackspett lite diskret, bortsett från det starka lätet och det synliga resultatet av sitt fantastiska arbete i olika trädstammar.

Tidigt på våren gäller det för de stora fåglarna att annonsera sitt revir som är upptaget i skogen. Ofta väljs en ihålig trädstam eller en torr gren som ger ifrån sig en klar och tydlig förstärkning av ljudet i den tidiga morgonen. Ibland redan på senhösten startar det väldiga arbetet med att mejsla ut en lämplig bokammare i en passande trädstam. Inte sällan väljs en frisk och kraftig tall ut som framöver kommer att vara centrum för spettarnas aktivitet. Att hugga sig 20 centimeter rakt in i friskt och hårt virke, tycks inte vara en alltför svår uppgift om man tillhör detta släkte. Läger man därtill att verktyget bara består av ett sju centimeters näbb, vilken sitter på en märkligt tunn hals, förefaller det som en märklig och omöjlig prestation.

Spillkråkan vistas mycket i sitt näringssök på låg höjd. Myrstackar och murkna stubbar är några exempel på vistel-

seplatser då den är på jakt efter myror, men även vedlevande insekter högre upp längs trädstammarna. Hästmyror är en viktig föda. Dessa myror gnager ut sitt bo upp till ett par meters höjd i trädet som på detta sätt kan bli helt perforerat invändigt. Stora högar med trävita stickor ligger ibland vid rotändan, då spillkråkan varit framme och hackat sig in till myrorna.

Hur ser det då ut där den har hackat ut sitt bohål? Eftersom jag har läst att spillkråkan kan hugga ut själva bokammaren väldigt djupt från ingången, måste jag stilla min nyfikenhet genom att med motorsågen öppna en omkullrasad asp som tidigare varit föremål för spettarnas energi. Och visst syns spåren efter en imponerande verksamhet! Sextio centimeter från tak till bottenskalen. Inget dåligt arbete tänker jag, när jag bedömer min egen förmåga att med en huggmejsel och handkraft försöka med en liknande uppgift.

Döda och äldre träd är viktiga för alla hackspettar, vilket också är positivt för de arter som är beroende av spettarnas övergivna hål. Detta berör både däggdjur och fåglar, som mård, ekorre, uggle, skogsduva, kaja, stare, salskrake, stor-skrake och fladdermus. De får alla en fin bostad eller plats att bara sova på. ■